

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Фінансова цивілізація в перспективах розвитку
людини і суспільства»
вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробник:	Нікіфоров Петро Опанасович, зав. кафедри фінансів і кредиту, д.е.н., професор
Профайл викладача:	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/nikiforov-petro-opanasovych
Контактний тел.:	+380502902919
E-mail:	p.nikiforov@chnu.edu.ua
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Фінансова цивілізація у перспективах розвитку людини і суспільства» належить до вибірових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Призначення навчальної дисципліни полягає у поглибленні знань і посиленні можливостей вивчати, досліджувати й аналізувати соціальне функціонування грошей та грошових фондів (фінансів), філософське розуміння їх соціальної «роботи» та виникаючих при цьому проблем суспільства, яке поступово трансформується у «фінансову цивілізацію».

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити знання здобувачів з питань формування та розвитку «фінансової цивілізації» людства через зростання ролі і значення фінансово-монетарних складових всіх сфер життєдіяльності людства, змін ціннісного світу людини та її мислення у дискурсах грошей та фінансів, формування соціальної довіри та соціальної відповідальності як базових ресурсів соціальної «роботи» грошей.

3. Перереквізити. Навчальна дисципліна «Фінансова цивілізація у перспективах розвитку людини і суспільства» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти у третьому семестрі другого курсу навчання після прослуховування таких дисциплін як: «Економічна теорія» «Філософія», «Гроші і кредит».

4. Результати навчання

Вивчення дисципліни «Фінансова цивілізація у перспективах розвитку людини і суспільства» сприяє поглибленню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК01. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Здатність усвідомлювати чітке розмежування грошей як факту економічного життя і грошей як феномену духовно-культурних відносин та їх поєднання в умовах фінансової цивілізації.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових джерел.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекційні	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна ф.н.	II	III	3	90	2	30	-	15	-	45	-	залік
Заочна ф.н.	II	III	3	90	2	6	-	2	-	82	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Зростання ролі і значення фінансово-монетарного чинника у всіх сферах життєдіяльності людства: формування фінансової цивілізації												
Тема 1. Зміна ціннісного світу людини та способу її мислення у сучасних цифрових економіках і суспільствах. Мета: розглянути питання широкомасштабних трансформацій усіх сфер життєдіяльності людини, особливо антропологічно-екзистенційну,	11	4	2	–	–	5	11	1	–	–	–	10

ціннісні орієнтири та зміни в них, інформаційно-комунікаційну революцію та визначальний вплив і владний характер фінансів (грошей).												
Тема 2. Відкрите суспільство «фінансової цивілізації» як глобальний проєкт людства. Мета: розглянути процеси інтернаціоналізації та глобалізації, ролі в них держав та недержавних гравців, питання мультикультуралізму, зростання ролі і значення фінансово-монетарного чинника на глобальному рівні, ствердження «грошового ладу» суспільства.	12	4	2	–	–	6	12	-	1	-	-	11
Тема 3. Власність, гроші, фінансова влада як гарантії свободи та громадянської самодостатності в умовах фінансової цивілізації. Мета: розглянути трансформації власності, інформатизацію та інтелектуальну функцію людини, еволюцію грошей, ринків та формування фінансової влади, раціональну та ірраціональну людину, їх самореалізацію в умовах фінансової цивілізації.	11	4	1	–	–	6	11	1	–	–	–	10

Тема 4. Гроші як бар'єр хаосу і анархії. Фінансова еліта глобального світу та фінансова цивілізація. Мета: розглянути сучасний суспільний розвиток в умовах зростаючої турбулентності, хаотичності, суперечностей між різними групами людей при розподілі багатств, власності і грошей, ролі грошей у «впорядкуванні» суспільства, питання формування фінансової еліти глобального світу, її ролі у фінансовій цивілізації.	11	4	2	–	–	5	12	1	–	–	–	11
Разом за змістовим модулем 1	45	16	7	–	–	22	46	3	1	–	–	42
Змістовий модуль 2. Фінансова цивілізація: хибний напрямок соціального прогресу чи нова перспектива соціального розвитку?												
Тема 5. Гроші та світоглядні цінності: історико-ретроспективний погляд на перспективи розвитку фінансової цивілізації для людини і суспільства. Мета: розглянути в історико-ретроспективному екскурсі зміст ціннісного світу людини, монетарну свідомість як трансформацію цінностей у бік фінансових пріоритетів, грошей та особистий вибір як персональну екзистенційну	12	4	2	–	–	6	11	1	-	-	-	10

проблему людини.												
Тема 6. Сучасна глобальна фінансова система та фінансова влада: ризики та перспективи. Мета: розглянути зростання ролі фінансово-монетарного чинника через фінансову владу та фінансову цивілізацію, показати що остання не є «глухим кутом», а об'єктивним явищем, станом розвитку людства, в якому зароджуються характеристики майбутнього соціуму.	12	4	2	–	–	6	11	1	–	–	–	10
Тема 7. Світ фінансової цивілізації та «нова духовність» як реальний соціальний ресурс. Мета: розглянути ціннісно-духовні характеристики сучасної людини, завершення епохи саморегуляції людства та перехід до фінансової цивілізації зі специфічними соціальними ресурсами.	10	3	2	–	–	5	11	–	1	–	–	10
Тема 8. Соціальна довіра та соціальна відповідальність в основі фінансово-монетарних механізмів сучасного суспільства. Мета: розглянути нове розуміння електронних та цифрових грошей, їх вплив на	11	3	2	–	–	6	11	1	–	–	–	10

позаконотмічні сфери, боргову субстанцію сучасних грошей, експлуатацію ними майбутнього, реальні соціальні ризики, соціальну довіру та соціальну відповідальність як базові основи фінансової цивілізації.												
Разом за змістовим модулем 2	45	14	8	–	–	23	44	3	1	–	–	40
Усього годин	90	30	15			45	90	6	2			82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Фінансова цивілізація у перспективах розвитку людини і суспільства» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1.	Тема: Зміна ціннісного світу людини та способу її мислення у сучасних цифрових економіках і суспільствах. Завдання: опрацювати питання фундаментальних суспільних змін та зрушень у ціннісному світі людини, у способах її мислення під впливом досягнень сучасного НТП, фінансіалізацію життєдіяльності.	5	10
2.	Тема: Відкрите суспільство «фінансової цивілізації» як глобальний проєкт людства. Завдання: опрацювати питання глобалізаційних процесів, ролі новітніх фінансових технологій, зростання ролі грошово-фінансових складових серед чинників суспільних трансформацій та формування «фінансової цивілізації» і «грошового ладу» суспільства.	6	11
3.	Тема: Власність, гроші, фінансова влада як гарантії свободи та громадянської самодостатності в умовах фінансової цивілізації. Завдання: опрацювати питання взаємозв'язків та взаємозалежностей власності, грошей та фінансової влади як визначальних механізмів фінансової цивілізації, їх вплив на духовний світ та громадянську самодостатність людей.	6	10
4.	Тема: Гроші як бар'єр хаосу і анархії. Фінансова еліта глобального світу та фінансова цивілізація. Завдання: опрацювати питання ролі сучасних грошей та фінансів як монетарних механізмів протидії хаосу, невизначеності, зростаючої турбулентності, роль фінансової еліти, процеси її формування, впорядкування розвитку економіки і суспільства в цілому.	5	11

5.	Тема: Гроші та світоглядні цінності: історико-ретроспективний погляд на перспективи розвитку фінансової цивілізації для людини і суспільства. Завдання: опрацювати питання формування світоглядних цінностей людей у взаємозв'язку з розвитком грошей і банківництва, формування монетарної свідомості людей, проблем екзистенційного вибору людей.	6	10
6.	Тема: Сучасна глобальна фінансова система та фінансова влада: ризики та перспективи. Завдання: опрацювати питання значного зростання ролі фінансово-монетарного чинника, фінансової влади та формування фінансової цивілізації не як своєрідного «глухого кута» соціального прогресу, а об'єктивного етапу людської історії, де формуються властивості майбутнього соціуму.	6	10
7.	Тема: Світ фінансової цивілізації та «нова духовність» як реальний соціальний ресурс. Завдання: опрацювати питання ціннісно-духовних компонентів розвитку сучасної людини, морально-етичні аспекти фінансових відносин у зв'язку з переходом до фінансової цивілізації соціального спрямування.	5	10
8.	Тема: Соціальна довіра та соціальна відповідальність в основі фінансово-монетарних механізмів сучасного суспільства. Завдання: опрацювати питання нового розуміння цифрового грошового обігу, його впливу на позаекономічні сфери життєдіяльності, проблем реалізації боргової природи сучасних грошей, реальні соціальні ризики, довіру та відповідальність в умовах сучасної фінансової цивілізації.	6	10
Усього годин		45	82

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмові контрольні роботи;
- реферати, есе;
- глосарій;
- презентація результатів виконаних завдань;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні

завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять – обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Фінансова цивілізація у перспективах розвитку людини і суспільства» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить два теоретичних питання з дисципліни та терміни глосарію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: два теоретичних питання (по 15 балів за кожне), 5 термінів глосарію – по 2 бали (сумарно 10 балів).

По 15 балів ставиться за повне розкриття теоретичних питань. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів здобувач отримує за повні та правильні відповіді по визначенню термінів глосарію.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та визначення термінів відбувається його усна відповідь викладачеві. У процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7	8	7	8	7	8	7	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

7. Рекомендована література – основна

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія. Теорія. Методологія.: підруч. для вищ. навч. закл. К.: Юрінком Інтер, 2006.
2. Ільїн В. В. Фінансова цивілізація. К.: Книга, 2007. Книга. 528 с.
3. Ільїн В. В. Апологія ірраціонального. К.: Видавництво Європейського університету, 2005. 232 с.
4. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. К.: ПАРАПАН, 2003. 240 с.
5. Скринник З.Е. Гроші у вимірах комунікативних практик: соціокультурний аспект. Львів: ЛБІ НБУ, 2006. 336 с.
6. Стельмах В. С., Смовженко Т. С., Скринник З. Е. Гроші – людина – соціум: параметри взаємин. Львів: ЛБІ НБУ, 2006. 187 с.
7. Тоффер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила / пер. з англ. Н. Бордукова. Х.: Акта, 2003. 688 с.
8. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали IV Міжнародних філософсько-економічних читань (18-20 травня 2011 року, Львів) / Редколегія. Відп. секретар З. С. Скринник. Львів, 2011. 435 с.
9. Щириця Т. Головні цінності як засади соціальної етики. Філософсько-антропологічні студії. К., 2012.

8. Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти органів державного управління України та міжнародних фінансових організацій

1. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua>
2. Державна служба фінансового моніторингу України - <http://www.sdfm.gov.ua>
3. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
7. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
8. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
9. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
10. Міжнародний валютний фонд – <http://www.imf.org/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – <http://www.lawukraine.com>
2. Інститут глобальних стратегій – <http://www.igls.com.ua>
3. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – <http://www.uceps.org>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек:

4. Електронна бібліотека – <http://www.lib.com.ua>
5. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>